

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Ing. J., H.**, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Liberecký kraj**, se sídlem třída 1. máje 97/25, Liberec, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2013, č. j. 1068077/13/2607-05702-603498, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci ze dne 21. 5. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 41,

t a k t o :

- I. Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou ze dne 4. 12. 2013 se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2013, č. j. 1068077/13/2607-05702-603498, jímž byla zamítnuta stěžovatelova námitka protivyrozumění správce daně o převedení daňového přeplatku na nedoplatek na dani z nemovitostí. Na výzvy Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“) k zaplacení soudních poplatků reagoval stěžovatel žádostí o ustanovení zástupce z řad advokátů a osvobození od soudních poplatků, a to i se zpětnou účinností.

[2] Stěžovatel na výzvu krajského soudu předložil vyplněný standardizovaný formulář „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ (dále jen „formulář prohlášení“). V něm uvedl, že je zaměstnancem, přičemž v roce 2011 činil úhrn jeho čisté mzdy 15 399 Kč a náhrady zaměstnavatele po

dobu nemoci 8704 Kč. V prohlášení stěžovatel dále konstatoval, že je osobou finančně závislou na manželce J., H., jež pobírá invalidní důchod ve výši 11 155 Kč měsíčně. Dále uvedl, že nemá z důvodu obstarání nezákonnými exekucemi ve výši „cca 10 mil. Kč“ žádný majetek větší hodnoty, který by mohl být zpeněžen k zaplacení soudních poplatků a právního zastoupení. K prohlášení byly připojeny kopie složenek o platbách České správy sociálního zabezpečení stěžovateli za dobu od 9. 4. 2011 do 30. 9. 2012 a kopie daňového přiznání stěžovatele k dani z příjmu fyzických osob za rok 2011.

[3] Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“) následně usnesením ze dne 21. 5. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 41 (dále jen „napadené usnesení“), rozhodl tak, že z důvodu nevěrohodnosti a neúplnosti tvrzení ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na ustanovení advokáta.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Stěžovatel podal proti napadenému usnesení včasnou kasační stížnost (ze dne 13. 6. 2014, doplněnou podáním ze dne 22. 6. 2014), jíž se domáhá jeho zrušení, neboť bylo dle jeho tvrzení účelově vydané a v přímém rozporu s rozhodným skutkovým i právním stavem.

[5] Zároveň vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím bez jednání, požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta, vznesl námitku podjatosti vůči všem soudcům krajského soudu a připojil i návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, jenž však blíže neodůvodnil.

[6] Žalovaný svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud s ohledem na předmět přezkumu, kterým je usnesení o neosvobození od soudních poplatků, netrval na zaplacení soudního poplatku stěžovatelem za řízení o kasační stížnosti ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení, aby předešel řetězení řešeného problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, nebo ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 36, všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Přestože však zastoupení advokátem v tomto výjimečném případě z výše uvedených důvodů není podmínkou řízení, byl Nejvyšší správní soud povinen se zabývat žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce a hodnotit potřebu zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti.

[8] Z ustanovení § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), vyplývá požadavek splnění dvou zákonných podmínek pro ustanovení zástupce v řízení, a sice nedostatek prostředků navrhovatele, který by odůvodňoval jeho osvobození od soudních poplatků, a dále nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele.

pokračování

[9] Ze shora uvedených důvodů zde již Nejvyšší správní soud neposuzoval splnění první z uvedených podmínek. Zabýval se však splněním druhé z nich a dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele v kasačním řízení advokátem prokázána. Kasační stížnost má v rámci daných možností požadované náležitosti a stěžovatel v ní srozumitelně (byť stručně) vysvětlil, proč považuje usnesení krajského soudu za nesprávné; je také zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá. Ve věci se jedná o právně zcela přehlednou otázku týkající se osobních a majetkových poměrů stěžovatele. Nejvyššímu správnímu soudu nic nebrání, aby o stěžovatelem formulované kasační stížnosti věcně rozhodl. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti nevyhověl.

[10] Vzhledem k povaze napadeného usnesení bylo možno obsahově podřadit námitky stěžovatele pod kasační důvod nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Je tedy na účastníku, požaduje-li toto osvobození, aby podal žádost, a aby dostatečně své majetkové poměry popsal (břemeno tvrzení) a přesvědčivě doložil, že nemá prostředky na úhradu soudních poplatků (břemeno důkazní). Soud není oprávněn ani povinen zjišťovat majetkové poměry účastníka z úřední povinnosti; zásada vyšetřovací se zde neuplatní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, 7 Azs 343/2004 - 50). Podmínka tvrdit a doložit nedostatek prostředků na zaplacení soudního poplatku je zcela legitimní a přiměřená, neboť lze i u nemajetných osob vyžadovat náležitou aktivitu za účelem zjištění skutečností potřebných pro případné vyhovění jejich žádosti o osvobození od soudních poplatků. Nelze naopak požadovat po státu (soudech), aby v případě žádostí účastníků soudních řízení o osvobození od soudních poplatků z vlastní iniciativy pátraly, jaké má ten který účastník majetkové poměry.

[12] Formulář prohlášení, který byl stěžovateli zaslán k prokázání splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, obsahuje srozumitelný a přehledný souhrn všech údajů, jež je žadatel o osvobození povinen soudu uvést. U prohlášení v oddílu VIII. - Osobní majetek je zcela jednoznačný pokyn: *„Žadatel(ka) uvede veškerý majetek větší ceny, který mu patří (včetně majetku, jenž má se svým manželem ve společném jmění) v době podání tohoto potvrzení.“* Stěžovatel navzdory břemenu tvrzení a břemenu důkaznímu stran svých majetkových poměrů přednesl pouze obecná prohlášení, že nemá žádný majetek, se kterým by mohl disponovat (z důvodu exekučních řízení), a má dluhy ve výši „cca 10 mil. Kč“. Tato svá tvrzení nekonkretizoval ani nedoložil (např. výpisy z katastru nemovitostí, rozhodnutími o nařízení exekuce, smlouvami či jinými listinami prokazujícími dluhy a věřitele stěžovatele). Jediný konkrétní údaj uvedený k osobnímu majetku v oddílu VIII. formuláře prohlášení jsou spisové značky 37 Cm 386/98 a 5 Nc 4172/2008, z čehož zejména bez uvedení souvislostí s osobním majetkem stěžovatele nelze dovodit žádné závěry ohledně existence a hodnoty osobního majetku, k jehož uvedení je stěžovatel prohlášením výslovně vyzýván.

[13] Neobstojí tedy stěžovatelova kasační námitka, podle které je napadené usnesení v přímém rozporu s rozhodným skutkovým i právním stavem, neboť sám stěžovatel nedal krajskému soudu možnost jeho majetkové poměry komplexně posoudit. Nebylo přitom povinností soudu opakovaně stěžovatele vyzývat k dalším tvrzením či předkládání dalších dokladů o rozhodných skutečnostech pro vyhovění žádosti stěžovatele. Krajský soud stěžovatele dostatečně poučil a informoval o tom, jaké skutečnosti jsou při rozhodování o osvobození od soudních poplatků relevantní, zejména v odůvodnění svého usnesení ze dne 18. 4. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 28, kterým stěžovatele k vyplnění formuláře prohlášení vyzval. Povinností stěžovatele bylo tyto skutečnosti, včetně veškerého osobního majetku, uvést. Stěžovatel však i přes jednoznačné a srozumitelné poučení uvedené v citovaném usnesení i v samotném formuláři prohlášení nesdělil dostatečné údaje o svém osobním majetku a dlužích jen s odůvodněním, že tento majetek nemůže být pro konkrétně nespecifikované exekuce zpeněžen. K takovému hodnocení je však oprávněn v rámci rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků pouze soud, nikoliv stěžovatel (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2014, č. j. 10 As 134/2014 – 23).

[14] Vzhledem k tomu, že stěžovatel ve formuláři prohlášení sdělil neúplné údaje, které neposkytují ucelený přehled o jeho majetkové a sociální situaci, nesplnil svoji povinnost doložit nedostatek prostředků jako podmínku pro přiznání osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Krajský soud tedy postupoval správně, když nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce, neboť jednou z podmínek pro ustanovení zástupce je podle § 35 odst. 8 s. ř. s. naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud tedy neshledal z výše uvedených důvodů namítané pochybení krajského soudu. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[16] Nejvyšší správní soud se s odkazem na své usnesení ze dne 6. 2. 2014, č. j. Nao 54/2014 – 19, jímž bylo rozhodnuto o námitce podjatosti vůči soudcům krajského soudu, již znovu nezabýval novou, zcela shodně formulovanou námitkou podjatosti vůči soudcům krajského soudu, zahrnutou v podání ze dne 13. 6. 2014. Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatel zde vznesl námitky i vůči napadenému rozhodnutí žalovaného a další vztáhl k probíhajícímu řízení před krajským soudem, zdejší soud konstatuje, že se těmito námitkami jako míjejícími předmět tohoto řízení nezabýval.

[17] Stěžovatel podal současně s kasační stížností také návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud rozhodl o samotné kasační stížnosti v brzké časové souslednosti, proto již o tomto stěžovatelově návrhu zvlášť nerozhodoval. Nadto s ohledem na skutečnost, že krajský soud předložil soudní spis zdejšímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti, a nehrozí tedy riziko zastavení řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku, by přiznání odkladného účinku kasační stížnosti věcně pozbývalo smyslu.

pokračování

[18] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Úspěšnému žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. září 2014

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu